

LWA – 4101-/025-02/2014

P/14/029

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/14/029 – Digitalizacja dóbr kultury w Polsce	
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie	
<i>Kontroler</i>	Paweł Krawczak, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 935556 z 4 grudnia 2014 r.	(dowód: akta kontroli str. 1-2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Polskie Radio S.A., Al. Niepodległości 77/85, 00-977 Warszawa (dalej PR S.A.)	
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Andrzej Siezieniewski, Prezes Zarządu	(dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie ¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie ² .
---------------------	---

Uzasadnienie oceny ogólnej	Ocena pozytywna została sformułowana na podstawie ustaleń kontroli wskazujących na prawidłowy przebieg digitalizacji zbiorów dóbr kultury będących w posiadaniu PR S.A. oraz prawidłową realizację umów z Narodowym Instytutem Audiowizualnym (NINA). Na podkreślenie zasługuje fakt, że PR S.A. zamierza zdigitalizować całość posiadanego zbioru nośników analogowych. Wykorzystywane wyposażenie techniczne oraz fachowa obsada kadrowa umożliwiają realizację tego celu. Ponadto, jak wykazały ustalenia kontroli, PR S.A. podjęło działania mające na celu upowszechnianie zgromadzonych nagrań słownych i muzycznych.
----------------------------	---

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Efekty procesu digitalizacji dóbr kultury

Opis stanu faktycznego W § 37 Regulaminu Organizacyjnego PR S.A.³ określono, że do zadań Archiwum Polskiego Radia należy m.in.:

- gromadzenie i przechowywanie, ewidencjonowanie konserwacja i zabezpieczenie, klasyfikowanie, opracowanie i kwalifikowanie oraz udostępnianie dokumentacji programowej wytworzonej przez PR S.A.,
- udostępnianie materiałów programowych (...) placówkom naukowym, kulturalnym i administracyjnym, w tym także w ramach współpracy międzynarodowej,
- redagowanie informacji o materiałach programowych oraz ich przetwarzanie i udostępnianie informacji o nich, redagowanie i publikowanie biuletynów informacyjnych o zbiorach PR S.A.,
- realizacja rekonstrukcji i masteringu⁴ materiałów dźwiękowych przygotowywanych do udostępnienia kontrahentom zewnętrznym i komórkom programowym,
- digitalizacja fonogramów i fotografii,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Kontrolą objęto lata 2011-2014 (III kwartały).

³ Wprowadzonego zarządzeniem nr 3/VI/2014 Prezesa Zarządu Polskiego Radia S.A. z 8 maja 2014 r. w sprawie ogłoszenia ujednoliconego tekstu Regulaminu Organizacyjnego Polskiego Radia S.A.

⁴ Mastering – końcowy etap procesu realizacji produkcji muzycznej, podczas którego wydobywa się niuanse brzmieniowe realizowanego materiału.

- gromadzenie i przechowywanie dóbr kultury i materiałów dokumentacyjnych związanych z historią i rozwojem Polskiego Radia i radiofonii publicznej.

(dowód: akta kontroli str. 17-18)

W okresie objętym kontrolą PR S.A. nie otrzymywało dofinansowania ze środków Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+⁵ (WPR Kultura+).

PR S.A. dysponuje nagraniami dźwiękowymi audycji słownych oraz nagraniami muzycznymi zarejestrowanymi na nośnikach analogowych. W systemie bazodanowym Archiwum Polskiego Radia do dnia 1 grudnia 2014 r. zostało zarejestrowanych: 421 661 audycji słownych i 622 841 nagrań muzycznych – łącznie 1 044 502 nagrań. Polskie Radio S.A. zamierza zdigitalizować całość posiadanego zbioru nośników analogowych, przez co zrealizuje się bezpieczeństwo udostępniania nagrań w wewnętrznych procesach produkcyjnych, w których wykorzystywane są pliki cyfrowe.

Proces digitalizacji posiadanych zbiorów rozpoczęto w 2004 r. W wyniku digitalizacji zbiorów PR S.A. w latach 2004-2014 powstało 359 501 plików, z czego w okresie objętym kontrolą 185 154 plików (51,5%). Pliki muzyczne (62 422) stanowiły 17,4%, a pliki słowne (297 079) – 82,6%. W okresie objętym kontrolą opracowanych zostało 19,2% całości metadanych, z czego 27,9% dotyczyło „muzyki” i 6,4% „słowa”. Dla ustalenia kolejności digitalizowania nagrań brane były pod uwagę trzy czynniki: wartość artystyczna/archiwalna nagrania, trwałość nośnika analogowego, posiadanie praw do wykorzystania nagrania. Dyrektor Archiwum PR S.A. wyjaśnił, że proces digitalizacji uwzględnia w pierwszej kolejności zapotrzebowanie jednostek programowych. Równolegle toczony jest proces najbardziej wydajnej systemowej digitalizacji w ciągach sygnowanych, jakim jest na przykład digitalizacja audycji dziecięcych i młodzieżowych – sygnatura „L” realizowany we współpracy z NiNA.

(dowód: akta kontroli str. 5-13)

Kosztami digitalizacji zbiorów PR S.A., z uwagi zakupione wcześniej wyposażenie techniczne, były w badanym okresie wynagrodzenia pracowników przy tym zatrudnionych. Koszty i czas digitalizacji zbioru zostały oszacowane przy analizie wniosku związanego z przedłużeniem umowy użyczenia zbioru z Narodowym Archiwum Cyfrowym z 19 grudnia 2013 r. oraz przy składaniu wniosków o zwiększenie budżetu Archiwum Polskiego Radia na 2014 r. Oszacowano, że średni koszt netto wynagrodzeń pracowniczych przy digitalizacji ok. 10 tys. nośników wynosi 100 tys. zł. Podobnie opracowanie 10 tys. pozycji metadanych w bazie to minimalny koszt netto ok. 60 tys. zł. Powyższe oszacowanie może się różnić od rzeczywistego wykonania, jeśli uwzględni się złożoność niektórych opracowań oraz komplikacje w procesie digitalizacji. Digitalizacja techniczna taśm z prędkością przesuwu 76 cm/s jest bardziej pracochłonna od taśm 38 cm/s. Wynika to z wieku taśmy i należytej konserwacji, konieczności stosowania innych magnetofonów – rzadszych, a ponadto wymagających częstszej interakcji realizatora z uwagi na mniejszą długość. Koszty związane z digitalizacją planowane są na każdy rok budżetowy. Średnioroczny (w okresie 2012-2014) budżet Archiwum Polskiego Radia umożliwia digitalizację ok. 55 tys. plików oraz opracowanie i uzupełnienie metadanych na poziomie 56 tys. rekordów⁶. Czas niezbędny na zakończenie digitalizacji zbioru użyczonego został oszacowany na poziomie ok. sześciu lat – przy finansowaniu na poziomie umożliwiającym digitalizację ok. 50 tys. pozycji rocznie. Zdaniem Dyrektora Archiwum PR S.A. przy zwiększeniu finansowania możliwe jest skrócenie tego czasu nawet o 50%. Dyrektor Archiwum zwrócił również uwagę na fakt, że „digitalizacja techniczna nie kończy procesu digitalizacji. Konieczne jest opracowanie metadanych opisujących te nagrania, a ponadto w złożonych przypadkach wstawienie znaczników pozycji poszczególnych nagrań i ich części w pliku. Opracowywanie nagrania jest procesem wolniejszym od samej technicznej digitalizacji”.

(dowód: akta kontroli str. 8)

Rejestr wszystkich nośników analogowych oraz opisów metadanych dotyczących samych nośników jak też i znajdujących się na nich nagrań audialnych znajduje się w systemie informatycznym Multimediałna Radiowa Baza Danych (MRBD), który jest dostosowany do specyfiki zbioru posiadanego i zarządzanego przez Polskie

⁵ Celem realizowanego w latach 2011-2015 Wieloletniego Programu Rządowego KULTURA+ jest poprawa dostępu do kultury oraz uczestnictwa w życiu kulturalnym na terenach wiejskich i wiejsko-miejskich, poprzez modernizację i budowę infrastruktury bibliotecznej oraz digitalizację zasobów polskich muzeów, bibliotek i archiwów.

⁶ Zdaniem Dyrektora Archiwum PR S.A. rok 2011 nie powinien być brany pod uwagę z uwagi na zachwianie finansowania mediów publicznych, jakie miało w tym roku i zaprzestaniu placenia abonamentu przez słuchaczy.

Radio S.A. W efekcie prac spisowych zinwentaryzowano nośniki z nagraniami oraz powstały podstawowe metadane opisujące nośnik i nagranie. Kolejność nośników kwalifikowanych do digitalizacji jest ustalana na wewnętrznych spotkaniach Archiwum PR S.A. Równolegle przebiega digitalizacja na życzenie pracowników anten, realizowana z wykorzystaniem systemu informatycznego MRBD i środowiska webClient, które umożliwia wyszukanie i zamawianie plików zarówno już zdigitalizowanych, jak też i do digitalizacji. Do digitalizacji pozostało ok. 64% wszystkich nośników analogowych, co stanowi ok. 412 tys. pozycji.

(dowód: akta kontroli str. 10)

W PR S.A. nie sformalizowano (w formie aktów wewnętrznych) procedur związanych z digitalizacją posiadanych zasobów. Dyrektor Archiwum wyjaśnił, że procedura obejmująca selekcję od początku procesu digitalizacji była skierowana na materiały szczególnie zagrożone degradacją, tj. nośniki cyfrowe: taśmy DAT i UMATIC oraz płyty CDR.

Decyzję o zakresie przeprowadzonych prac podejmuje realizator po zapoznaniu się z danym nośnikiem. Podczas digitalizacji zachowywane są parametry standaryzujące otrzymane nagranie w najlepszej postaci, tj.: częstotliwość próbkowania: 96 kHz, długość słowa 24 bity, format przetwarzania – liniowy wave, format przechowywania – liniowy FLAC.

(dowód: akta kontroli str. 10-11)

Kosztami digitalizacji zbiorów w kontrolowanym okresie były przede wszystkim wynagrodzenia pracowników Archiwum PR S.A. odpowiedzialnych za digitalizację techniczną i opracowanie metadanych oraz zakupy uzupełniające niezbędne dla istniejących pracowni digitalizacyjnych. W latach 2011-2014 (do września) wydatki na wynagrodzenia tych pracowników wyniosły 6 932,6 tys. zł, a zakupy na rzecz Archiwum dotyczące digitalizacji 875,4 tys. zł, w tym zakup oprogramowania 86,7 tys. zł, zakupy sprzętu 120,2 tys. zł i rozbudowa systemu informatycznego 668,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 7, 41-44, 47)

W latach 2011-2014 PR S.A. zawarło z Narodowym Instytutem Audiowizualnym dziewięć umów⁷ dotyczących wspólnych działań polegających na poddaniu digitalizacji oraz opracowaniu metadanych do materiałów audialnych (z wyłączeniem rekonstrukcji cyfrowej) pochodzących z archiwum zakładowego, utwalonych na nośnikach, którymi dysponuje Polskie Radio na podstawie prawa własności, w celu umożliwienia ich rozpowszechniania jako „Materiały Cyfrowe”. W ośmiu umowach PR zobowiązało się do zdigitalizowania 5 338 pozycji za kwotę brutto 1 082,0 tys. zł. Ponadto w umowie z 18 grudnia 2013 r. PR S.A. zobowiązało się do zdigitalizowania i opracowania metadanych do 5 000 materiałów w 2014 r. i 5 500 materiałów w 2015 r. Wyłącznym właścicielem zapisu cyfrowego, powstałego w wyniku digitalizacji stanie się NInA, który wyraża zgodę na korzystanie przez PR S.A. dla własnych celów z każdej kopii Mastera Cyfrowego przez czas nieograniczony. W umowach tych określono, że dotyczą one montażu i zapisania danych cyfrowych audio na dysku komputera w pliku i w formacie wave PCM 24 bity 96 kHz za pomocą przeznaczonego do tego celu oprogramowania cyfrowej stacji audio. Digitalizacji poddanych miały być wymienione materiały znajdujące się na nośnikach analogowych (taśmy magnetyczne) i cyfrowych (taśmy DAT i płyty Audio-CD). Określony został zakres metadanych WPR Kultura+ dla nagrań audio.

(dowód: akta kontroli str. 236-652)

Analiza dokumentów powstałych w ramach realizacji umów zawartych przez PR S.A. z NInA wykazała, że ich postanowienia zostały właściwie zrealizowane, zarówno pod względem liczby zdigitalizowanych materiałów jak i parametrów technicznych zapisów cyfrowych. Zgodnie z umowami PR S.A. przekazało NInA określone pliki cyfrowe na dyskach zewnętrznych oraz metadane w formacie Excel, co zostało potwierdzone protokołami spisu zdawczo-odbiorczego.

(dowód: akta kontroli str. 204-208, 209-228, 230-235)

Metadane techniczne wybranych 20 plików przekazanych przez PR S.A. do NInA zawierały określone w umowach parametry m.in.: częstotliwość próbkowania 26 Khz, dwa kanały (stereo), liczbę bitów przetwornika a/c (dokładność pomiaru 24 bitów), stopień kompresji pliku. Metadane opisowe przekazane w plikach Excel w

⁷ W trybie zamówienia z wolnej ręki na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 1, lit. a) i b) ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych – Dz.U. z 2013 r., poz. 907 ze zm. (dalej ustawa Pzp).

kolumnie „uwagi” zawierały informacje dotyczące konieczności uzyskania zgód twórców na upowszechnianie utworu.

(dowód: akta kontroli str. 206-208, 209-228)

Dyrektora Archiwum oszacował, że czas realizacji digitalizacji zbioru użyczonego wynosi do sześciu lat, a zbioru PR S.A. około dwóch lat. Zatem całość przedsięwzięcia to osiem lat. Proces digitalizacji w Polskim Radiu S.A. przebiega bez opóźnień. Wynika to m.in. z tego, że PR S.A. posiada nowoczesną i największą pracownię digitalizacyjną w skali kraju. Głównym elementem wnoszącym ryzyko ewentualnych opóźnień procesów digitalizacyjnych jest niepewność odnośnie zasad finansowania mediów publicznych, co przekłada się na budżet Polskiego Radia S.A., a dalej na budżet Archiwum Polskiego Radia i realizowane zadania. Nie odnotowano przypadku utraty zbioru z powodu zbyt późnej digitalizacji. Jednak, jak wyjaśnił Dyrektor Archiwum, „w trakcie procesu przekazywania materiałów do Fonoteki na płytach CD-R, które mają dużą „skłonność” do utraty danych, przekazywane są dwa egzemplarze nośników, co zmniejsza prawdopodobieństwo utraty informacji”. Wykazywane w protokołach spisowych różnice w ilości zarchiwizowanych zbiorów nie świadczą o ich utracie. I tak zdigitalizowanie, np. powieści nadawanej w kilkudziesięciu odcinkach, z których każdy utwalony został na odrębnym nośniku analogowym i przeniesienie ich do jednego pliku, powoduje odpowiednie zmniejszenie liczby posiadanych zbiorów. Z kolei każda wyemitowana audycja staje się archiwalna i zwiększa liczbę posiadanych zbiorów.

(dowód: akta kontroli str. 9-10, 28)

Ustalone W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono
nieprawidłowości nieprawidłowości.

2. Stan infrastruktury technicznej dla zasobów cyfrowych

Opis stanu Budynek O1-bis w kompleksie przy al. Niepodległości 77/85 został zaprojektowany i wykonany faktycznego specjalnie pod potrzeby Archiwum Polskiego Radia. W efekcie w 1998 r. powstał duży nowoczesny magazyn na zbiory taśmowe, płyty CD (103-104) oraz studia digitalizacyjne o szerokim spektrum możliwości. W procesie digitalizacji wykorzystywane są m.in. urządzenia o następujących parametrach:

- magnetofon studyjny stereofoniczny na taśmę 6,3 mm Studer A-807,
- magnetofon studyjny monofoniczny Telefunken,
- przetwornik analogowo-cyfrowy Rosetta 800 (8 kanałów, 24-bit, 96kHz),
- przetwornik analogowo-cyfrowy Lynx Aurora (16 kanałów, 24-bit, 96kHz),
- komputer PC z wyposażeniem: system operacyjny Microsoft Windows 7, oprogramowanie do digitalizacji i profesjonalnej obróbki dźwięku Merging Technologies Pyramix 7 Virtual Studio, oprogramowanie do profesjonalnej obróbki dźwięku Steinberg WaveLab 7, interfejs AES\EBU Merging Technologies Mykerinos.

Po oddaniu budynku do użytku nie były prowadzone prace budowlane, a w szczególności dotyczące rozbudowy pomieszczeń studyjnych. Przed okresem objętym kontrolą, tj. przed 2011 rokiem wszystkie studia posiadały wymaganą technologię radiową oraz informatyczną. W ocenie Dyrektora Archiwum w chwili obecnej studia digitalizacyjne mają wystarczające parametry dla realizacji zadań – nawet na wyższym poziomie. Powierzchnia digitalizacyjna jest odpowiednia do realizowanych zadań. Studia mogą digitalizować 16 kanałów dźwiękowych jednocześnie. Oszacowanie kosztów budowy pracowni digitalizacyjnych i wyposażenia nastąpiło na etapie budowy budynku, a następnie podczas uruchamiania procesów digitalizacyjnych w 2004 r.⁸

(dowód: akta kontroli str. 28-29)

Zbiory PR S.A. zmagazynowane są w budynkach przy Al. Niepodległości (01 i 01 bis), Myśliwieckiej (03) i Modzelewskiego (02). Łączna powierzchnia magazynowa wynosi 1 094 m². Pomieszczenia magazynowe wyposażone są w: kontrolę wejścia, ochronę ppoż. (system gaszenia gazem), klimatyzację z systemem monitorowania temperatury i wilgotności. Znajdują się w dobrym stanie technicznym. W budynkach przy Al. Niepodległości (01 i 01 bis) znajduje się 10 studiów digitalizacyjnych o łącznej powierzchni 161,78 m²⁹, w tym sześć pracowni o powierzchniach 8,62 m² oraz cztery pracownie o powierzchniach 25,0 m², 42,49 m², 14,0 m²,

⁸ Koszty związane z digitalizacją zbiorów w latach 2011-2014 zostały przedstawione wyżej. PR S.A. nie otrzymywało środków z WPR Kultura+.

⁹ Powierzchnia użytkowa pomieszczeń związanych z digitalizacją zbiorów stanowi 3,1% powierzchni budynków PR S.A.

28,62 m². Są one wyposażone w: przetworniki a/c 16. kanałowe (4 pracownice) oraz 10., 14., 12. i 8. kanałowe, o rozdzielczości 24 bitowej i maksymalnej częstotliwości próbkowania 24 KHz., magnetofony stereo (34 szt.), magnetofony mono (26 szt.), magnetofony cyfrowe DAT (13 szt.), magnetofon cyfrowy Umatic, player CD (4 szt.), gramofon (2 szt.) oraz oprogramowanie do digitalizacji i obróbki dźwięku.

(dowód: akta kontroli str. 31-40)

W Dziale Realizacji, Konserwacji i Digitalizacji Archiwum PR S.A. zatrudnionych jest 10 osób¹⁰. Wymagania kwalifikacyjne dla pracowników, w tym zajmujących się digitalizacją zostały określone w załącznik nr 3 do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy Pracowników PR S.A. z 10 lutego 2014 r. Wszyscy pracownicy w Dziale Realizacji, Konserwacji i Digitalizacji posiadają wykształcenie i praktykę związaną z obróbką i realizacją dźwięku¹¹. W ocenie Dyrektora Archiwum dobór osób z dużą wiedzą teoretyczną i praktyczną powoduje, że w Archiwum Polskiego Radia powstało unikalne w Polsce centrum kompetencji w zakresie digitalizacji, które może podjąć się najtrudniejszych zadań związanych z digitalizacją i rekonstrukcją dźwięku.

(dowód: akta kontroli str. 29-30)

Kontrolę nad jakością budowanych cyfrowych baz zbiorów oraz ich katalogowaniem umożliwia wprowadzony od 2011 r. system Multimedialnej Radiowej Bazy Danych, w którym rejestrowane są wszystkie metadane katalogowanych nagrań oraz pliki cyfrowe powstałe w toku procesu digitalizacji i z systemów emisyjnych (Dalet) lub poemisyjnych (media Stirlitz Logger). Dane i pliki wprowadzają do systemu pracownicy Redakcji Dokumentacji Archiwum Polskiego Radia i Działu Realizacji, Konserwacji i Digitalizacji. Proces digitalizacji realizowany jest w oparciu o oprogramowanie Pyramix szwajcarskiej firmy Merging Technologies. Baza danych, w której przechowywane są informacje to Microsoft SQL 2005.

(dowód: akta kontroli str. 46)

Infrastruktura techniczna służąca do digitalizacji, przechowywania i udostępniania zasobów cyfrowych została zbudowana przed 2011 r. Następnie PR S.A. dokonywało jedynie zakupów uzupełniających i służących modernizacji, np. oprogramowania. Jak wskazano wyżej wydatki na ten cel (w latach 2011-2014) wyniosły 875,3 tys. zł. Analiza pięciu postępowań związanych z zakupami dla Archiwum¹² wykazała, że postępowania dotyczące udzielenia zamówień prowadzone były zgodnie z przepisami ustawy Pzp. Jedynym uchybieniem, niemającym wpływu na wynik postępowania, było określenie szacunkowej wartości zamówienia dotyczącego rozbudowy funkcjonalnej kontrolerów dyskowych (...) w oparciu o kurs PLN, przedstawiony na dany dzień przez NBP, a nie określony zgodnie z art. 35 ust. 3 ustawy Pzp.¹³

(dowód: akta kontroli str. 41-44, 672-673)

Możliwymi do wyodrębnienia przychodami PR S.A. w latach 2011-2014 (III kwartał) związanymi z digitalizacją posiadanych zasobów są środki uzyskane z NInA w związku z realizacją zawartych umów. Jak wskazano wyżej było to 1 082,0 tys. zł brutto.

Ustalone W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości nieprawidłowości.

¹⁰ Stanowi to 0,87% pracowników PR S.A.

¹¹ Struktura zatrudnienia i informacje o wykształceniu Działu: kierownik – wykształcenie wyższe techniczne, członek Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, przewodniczący komitetu ds. urządzeń i systemów audio i wideo w PKN, specjalista od przetwarzania analogowo-cyfrowego; straszny realizator – 3 osoby z wykształceniem wyższym na kierunku reżyseria dźwięku Akademii Muzycznej w Warszawie, wszyscy grający na instrumentach muzycznych (fortepian, gitara); realizator – 1 osoba wykształcenie średnie techniczne kierunek realizacja dźwięku, wieloletni praktyk radiowy w realizacji dźwięku; realizator – 1 osoba wykształcenie wyższe i średnie muzyczne, wieloletni realizator studyjny; realizator – 1 osoba wykształcenie średnie techniczne, kursy realizacji dźwięku wieloletni realizator studyjny w radiu i poza radiem; realizator – 1 osoba wyższe techniczne na wydziale elektrycznym Politechniki Warszawskiej, wieloletni realizator radiowy; logistyk – 2 osoby wykształcenie wyższe i średnie, wieloletnia praktyka w Archiwum PR S.A.

¹² Rozbudowa systemów informatycznych w PR S.A.; rozbudowa systemów wymiany i archiwizacji danych – modernizacja biblioteki taśmowej IBM; rozbudowa funkcjonalności kontrolerów dyskowych systemów IBM; dostawa CEDAR Cambridge Series III Host System; zakup pakietów oprogramowania do systemu Cambridge Series III Host System.

¹³ Wartość zamówienia określono zgodnie z przepisami ustawy Pzp wynosiła 4 187,55 euro, a według kursu dnia NBP – 4 286,68 euro.

3. Upowszechnienie zdigitalizowanych zbiorów

Opis stanu faktycznego Emisja cyfrowa audycji PR S.A. wymaga zdigitalizowania wszystkich wykorzystywanych w tym celu fonogramów, w tym również archiwalnych. Zgodnie z regulaminem udostępniania dokumentów fonicznych z Archiwum Polskiego Radia S.A.¹⁴ (§ 3) dokumenty foniczne udostępniane są w celu: przygotowania programu radiowego, emisji programu radiowego, realizacji serwisów na portalu internetowym Polskiego Radia oraz przygotowania wydawnictwa fonograficznego. Informacje na temat posiadanych wersji elektronicznych zbiorów dostępne są dla pracowników i współpracowników PR S.A. Koszt digitalizacji całego dokumentu fonicznego ponosi Archiwum w ramach przyznanego budżetu. Koszty poszczególnych przedsięwzięć przewidzianych do realizacji z zakresu upowszechniania posiadanych zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego w PR S.A. nie są wyodrębniane.

(dowód: akta kontroli str. 52-63)

Działania w zakresie upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym polegają na emisji programów radiowych przez poszczególne programy PR S.A. I tak:

- Program 1 jest uniwersalnym programem informacyjno-publicystycznym o charakterze rodzinnym, realizującym wszystkie gatunki i formy radiowe, transmisje, słuchowiska i dyskusje,
- Program 2 poświęcony jest kulturze, muzyce poważnej, literaturze i nauce,
- Program 3 jest programem informacyjno-publicystyczno-muzycznym-rozrywkowym,
- Program 4 jest programem młodzieżowo-edukacyjnym,
- Polskie Radio dla Zagranicy jest programem przeznaczonym dla słuchaczy za granicą, Polonii i Polaków mieszkających za granicą.

Archiwum PR S.A. udostępnia nagrania w postaci plików pracownikom jednostek programowych dla celów antenowych. W roku 2012 udostępnionych zostało 13 741 plików (14 160 godz.), w 2013 r. – 20 724 plików (13 160 godz.), a w 2014 r. – 41 132 plików (26 519 godz.). Udostępnienie danego pliku dla celów antenowych nie jest jednak równoznaczne z jego wyemitowaniem.

(dowód: akta kontroli str. 46)

W ramach upowszechniania zdigitalizowanych zbiorów w latach 2011–2014 (III kwartały) na portalu PR S.A. uruchomionych zostało 37 stron internetowych/aplikacji na urządzenia mobilne, na których zamieszczonych zostało 24 330 obiektów. W 2011 r. uruchomionych zostało 10 stron, 8 stron w 2012 r., 10 stron w 2013 r. i 9 stron w 2014 r. Są to strony poświęcone poszczególnym twórcom, szczególnym wydarzeniom i tematyczne.

(dowód: akta kontroli str. 48,49)

W ocenie Dyrektora Archiwum digitalizacja w znaczący sposób zmieniła udostępnianie zbiorów cyfrowych i promocje kultury. Udostępnianie nagrań w postaci plików z wykorzystaniem nowych technologii (np. internet, aplikacje mobilne) poszerza krąg odbiorców, zmniejsza zapotrzebowanie na kosztowne i niewygodne urządzenia do odsłuchu. Poszerzana jest oferta programowa radia. Powstaje możliwość tworzenia kanałów tematycznych zarówno w technologiach internetowych jak i w DAB+. Zwiększona jest dostępność do nagrań (plików cyfrowych) w wewnętrznym procesie produkcyjnym. Szybszy jest dostęp dla użytkowników do nagrań, które nie są emitowane na antenach, ale znajdują indywidualne zainteresowanie. Stworzona została możliwość szybszego i sprawniejszego udostępniania nagrań innym instytucjom, instytucjom kultury, które nabywają prawa autorskie, prawa wykonawcze do nagrań i udostępniają je na swoich portalach – np. Narodowy Instytut Audiowizualny.

Wykorzystane treści w wersji internetowej monitorowane są w czasie rzeczywistym, śledząc z pomocą instrumentów analityki internetowej Google Analytics liczbę wizyt, liczbę odsłon i liczbę tzw. unikalnych użytkowników. Drugim źródłem są comiesięczne badania Megapanel PBI/Gemius. Umożliwiają one poznanie liczby i profilu demograficznego użytkowników oraz sposobu, w jaki internauci korzystają z sieci. Wyniki badania umożliwiają porównywanie popularności witryn i aplikacji internetowych. PR S.A. badając swoją słuchalność, a tym samym słuchalność audycji archiwalnych, korzysta z wyników badań prowadzonych przez firmę Millward Brown SMG/KRC

¹⁴ Uchwała nr 86/VI/2012 Zarządu PR S.A. z 8 sierpnia 2012 r.

w ramach programu badawczego Radio Track. Badania są prowadzone stale w skali miesiąca i w kwartalnej fali badawczej, czyli zmian w okresie 3 miesięcy.

Czynnikami ograniczającymi realizację zadań związanych z udostępnianiem zbiorów cyfrowych są, w ocenie Dyrektora Archiwum, ograniczenia wynikające z prawa autorskiego, powiązane w skutkach z ograniczeniami finansowymi. Problemem są również tzw. zbiory osierocone, co do których brak jest wiedzy o autorach i możliwości stosowania ustawy o prawie autorskim. Ponadto wysokie składki dla organizacji zbiorowego zarządzania prawami np. ZAIKS, zwłaszcza dla tzw. „wysokiej kultury” i zaporowe taryfy, blokują wykorzystywanie w sieci utworów z obszaru tzw. wielkich praw. Zdaniem Dyrektora Archiwum, „nie do przyjęcia jest też indywidualne wycenianie pojedynczych utworów przez ZAIKS, podczas gdy my chcielibyśmy udostępnić tysiące plików z archiwum PR S.A.”.

(dowód: akta kontroli str. 52-53)

W celu zagwarantowania bezpieczeństwa posiadanym zbiorom cyfrowym (serwery, repozytoria danych) pomieszczenia w Radiowym Centrum Przetwarzania Danych (RCPD) w budynku O1 wyposażone są w systemy zabezpieczeń, m.in. w: zasilanie z więcej niż jednego źródła zasilania, kontrolę wejścia (monitoring pomieszczenia), ochronę ppoż., w tym gaśnice, czujniki ppoż., system gaszenia gazem, klimatyzację precyzyjną (monitoring i regulacja temperatury pomieszczenia). Kopie bezpieczeństwa danych przechowywane są poza pomieszczeniem RCPD (inny budynek) w dedykowanym pomieszczeniu, w budynku O1 bis, wyposażonym w takie same zabezpieczenia jak w budynku O1. Kopie te składowane są na taśmach LTO z wykorzystaniem przemysłowej biblioteki taśmowej IBM System Storage TS3584, wyposażonej w wiele napędów LTO. System zarządzania kopiami bezpieczeństwa pracuje pod nadzorem oprogramowania NetBackup firmy Symantec (Veritas).

Szacunkowe koszty poniesione dla zapewnienia bezpieczeństwa zbiorom cyfrowym w okresie od 2011 r. do 2014 r. (III kwartały) w wysokości 713,7 tys. zł (netto) związane były z rozbudową systemów informatycznych – 363,3 tys. zł, modernizacją biblioteki taśmowej – 165,0 tys. zł i zakupem oprogramowania do wykonywania kopii bezpieczeństwa – 185,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 50-51)

Ustalone W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawnym wyżej zakresie nie stwierdzono
nieprawidłowości nieprawidłowości.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższą ocenę kontrolowanej działalności, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵, kierownikowi
zastrzeżeń jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Warszawa, stycznia 2015 r.

Kontroler:
Paweł Krawczak
doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

¹⁵ Dz.U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

